

PRESSITEADE (avalikustamiseks 2. jaanuaril 2022)

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides avaldab ERKÜ Henrik Visnapuu nimelise kultuuri- ja kirjandusauhinna võitja 2. jaanuaril, Henrik Visnapuu sünniaastapäeval.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides (ERKÜ) taasasutatud Henrik Visnapuu nimelise kultuuri- ja kirjandusauhinna saab kirjanik **Elin Toona**.

Elin Toonat tunnustatakse tema elutöö eest eesti- ja ingliskeelse kirjanikuna, sh tõstame esile tema tippteost „Into Exile“, mis ilmus inglise keeles 2013, eesti keeles pealkirjaga „Pagulusse“ 2017. Raamat pälvis nimetamist *The Economist* ajakirja poolt kui üks parimatest raamatutest aastal 2013. Raamat tegeleb noore eestlanna keeruliste kohanemisprobleemide ning eneseteostusega võõrsil pärast Eestist põgenemist 1944.a. Nõukogu sissetungi eest. „Ärge jätkke Elin Toonat pagulusse: Elin Toona raamatu „Pagulusse“ tuum on alaline mitme kultuuri vahel kõlkumine, pidev iseenese koha ja olemuse otsimine,“ kirjutab „Pagulusse“ teost tunnustavas arvustuses Made Luiga (Sirp, 27.10.2017).

Pikaaegse väliseesti kirjanikuna käsitleb Elin Toona tundlikult ja meisterlikult pagulust ning elu võõrsil mitmes teos. Tema sulest on ilmunud romaanid „Puuingel“, „Lotukata“, „Sipelgas sinise kausi all“, „Kaleviküla viimane tütar“, „Kolm valget tuvi“, „Mihkel, muuseas“. Dokumentaalsel ainestikul põhinevad teosed on monograafia vanaisast Ernst Ennost, vanaema elulool põhinev „Ella“ ning autobiograafiline teos „Pagulusse“. Viimati nimetatud tippteos on Elin Toona isiklikult läbielatud õudustest, mida tuli kogeda tema perekonnal Teise maailmasõja ajal ja seejärel veelgi keerulisemal rahuajal vaese sõjapõgeniku ehk DP-na (Displaced Persons) klassiteadlikus Suurbritannias, kus autor püüdis leida oma identiteeti. Elin Toona on avaldanud lisaks romaanidele ka lühiproosat, luuletusi, kuuldemänge ja ajaleheartikleid nii eesti kui inglise keeles.

Elin Toona saab Visnapuu auhinna teistkordselt, esmakordselt auhinnati teda 1966 eestikeelse romaanidebüüdi „Puuingel“ eest, kus ta kujutab sõjapõgenikust tütarlapse uut elu sõjajärgses Londonis.

Elin Toona sündis 1937. aastal Eestis. Tema isa oli lavastaja Enn Toona, vanaisa kirjanik ja luuletaja Ernst Enno. 1944. aastal põgenes Elin koos näitlejannast ema ja vanaemaga Saksamaale ning siirdus neli aastat hiljem Suurbritanniasse. Londonis õppis ta teatrikoolides ja 1960-ndail aastail esines näitlejana nii televisioonis kui filmides. 1967. aastal Toona abiellus ning kolis USAsse Floridasse. Kirjanduslikku tegevust alustas Toona Suurbritannias ja jätkas Ameerika Ühendriikides. Ta kuulub mitmetesse kirjanike ühendustesse, nagu Eesti Kirjanike Liit, Eesti PEN-Klubi ja Ameerika naiskirjanike ühendus. 2021 kevadel teostas Elin Toona oma ammuse unistuse ja kolis tagasi kodumaale, Eestisse, ta elab nüüd Taeblas, oma sünnilinna Haapsalu lähistel.

Auhind antakse Elin Toonale üle Tallinnas Kirjanike Majas jaanuaris 2022. ERKÜ annab auhinna välja koos Eesti partneritega: Eesti Kirjanike Liit ja Luunja vallavalitsus (Henrik Visnapuu kodukoht Eestis). ERKÜ rahastab auhinda 2500 USA dollariga, auhinnaga seotud kunstiese tellitakse iga kord eraldi Eesti kunstnikult, seda toetab Luunja vald. Tänavu telliti vastav kunstiteos Leonhard Lapinilt.

Zürrii töötas koosseisus kirjandusteadlane Sirje Kiin, PhD (Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esindaja), luuletaja Jürgen Rooste (Eesti Kirjanike Liidu esindaja) ja Luunja keskkooli direktor Toomas Liivamägi (Luunja valla esindaja).

Üks zürri liikmetest, Sirje Kiin ütles: „Et vajadus sellise rahvusvahelisema ulatusega auhinna järele on olemas, näitas tõsiasi, et meile laekus viisteist tugevat kandidaati kuuest riigist ning et auhinna kandideerivad kultuuritööd olid viies keeles: eesti, inglise, soome, vene ja saksa keeles. Laiendasime ka auhinna valdkondi, lisaks kirjandusele kandideerisid auhinna ka rahvusvahelisema levikuga kultuurisaavutused kunstis, muusikas, ajaloo uurimises. Auhinna võitnud kirjanik Elin Toona on sümbolne isik nii ajalooliselt kui kirjanduslikult, tema hiljutine pagulusest kodumaale saabumine ja kahekordne auhindamine, nii tema pika loometee alguses kui lõpus kujundavad täiusliku, kauni ringi.“

Lisaks Elin Toonale olid auhinna nominentideks Sirje Okas Ainso USAst, Hilary Bird ja Juhani Püttsepp Eestist, Leonhard Salman Venemaalt ja Reijo Roos Soomest.

Henrik Visnapuu nimeline kirjanduspreemia

loodi USAs 1952 ja seda anti välja kuni aastani 2007. Seejärel tegevus katkes auhinna fondi loonute surma tõttu.

ERKÜ taastas Visnapuu auhinna 2020. aastal, otsustades auhinda välja anda igal teisel aastal ning laiendas auhinna haardeulatust üldisemaks kultuuriauhinnaks. Tähtajaks 1. aprilliks 2021 esitati viisteist kandidaati kuuest riigist (USA, Eesti, Venemaa, Soome, Saksamaa, Kanada).

Auhinna pälvib eesti või võõrkeeltes ilmunud Eesti-aineline teos proosa, luule, memuaristika või Eesti-ainelise uurimuse vallas. Auhindamisele kuuluvad nii välismaal kui Eestis ilmunud teosed, kuid eelistatud on väliseesti ja/või välisriikides ilmunud Eesti või väliseesti aine teos (uurimus, sündmus), mis teeb Eesti kultuuri ja/või ajalugu maailmas tuntumaks.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides on üleriiklikult valitud ameerika eestlaste esindusorganisatsioon, mis asutati USAs 1952 ja mille eesmärgiks on esindada ameerika eestlaste huve ning säilitada ja arendada eesti keelt ja kultuuri, vt kodulehte www.estosite.org.

Henrik Visnapuu

sündis 2. jaanuaril 1890 Helme kihelkonnas, põgenes 1944 nõukogude okupatsiooni eest Saksamaale ja emigreerus 1949 USAsse. Ta suri 3. aprillil 1951 Long Islandis, New York`is 61-aastaselt.

Henrik Visnapuu oli üks viljakamaid ja mitmekülgsemaid eesti kirjanikke, tema sulest on ilmunud üle 30 teose, enam kui 20 luulekogu, mälestusi, näidendeid, värssromaane, poeme, esseeraamatuid. Kõrge riigiametnikuna kujundas ja mõjutas oluliselt kogu Eesti Vabariigi kultuuripoliitikat 1930. aastate teisel poolel, aga ka sõja- ja okupatsiooniaastatel 1940-1944.

Lähem info:

Sirje Kiin USA mobiiltelefon 1 6052701391, sirjekiin@hotmail.com

Jürgen Rooste armastatudpoeet@hotmail.com

Eesti mobiiltelefon 372 55 990675